

קורבנות מדומיינים, פוגעים מדומיינים: אי־שוויון בייצוגים הטרוסקסואליים ולהט"ביים בסיקור פגיעות מיניות בישראל

יעל בר־צדק ויוסי דוד*

תקציר

מאמר זה עוסק בהשוואה ביקורתית בין הסיקורים התקשורתיים של פגיעות מיניות של גברים בגברים, נשים בנשים וגברים בנשים מבעד לעדשת הזהות המינית והמגדרית. הספרות מצביעה על ייצוג סטראוטיפי ל"קורבן" ול"פוגע" בסיקור התקשורתי של עדויות על פגיעות מיניות, אך עד כה עסקה בעיקר בהבדלים בין סיקור הקורבן - אישה, לסיקורו של הפוגע - גבר. באמצעות ניתוח הסיקור התקשורתי של שלוש פרשות פגיעה מינית שנחשפו לאחר פרוץ קמפיין #MeToo הפמיניסטי וקמפיין ההמשך שלו בקהילה הלהט"בית, "תורנו", המאמר בוחן את האופנים שבהם רעיונות המבוססים על עקרונות ליברליים עוברים פרשנות ומסגור מחדש במרחבים אקטיביסטיים ובזירות תקשורתיות מגוונות. נוסף על כך, המאמר עוסק בדרכים שבהן מאבקים אקטיביסטיים מכוננים שפה חדשה וא־שוויונית בתחום של אלימות מינית ומגדרית. לטענתנו, סיקור הפגיעות המיניות בקהילת הלהט"ב משמר ומעצים תפיסות פטריארכליות והומונורמטיביות. מתוך כך ממדים של אי־שוויון מכוננים מחדש, הן ביחסי גברים־נשים והן ביחסים בין זהויות מיניות ומגדריות מגוונות.

* ד"ר יעל בר־צדק, המחלקה לתקשורת, אוניברסיטת מיינץ ע"ש יוהנס גוטנברג, גרמניה; התוכנית ללימודי מגדר, אוניברסיטת בר־אילן (yael.btzedek@gmail.com).
ד"ר יוסי דוד, המחלקה לתקשורת, אוניברסיטת בן גוריון בנגב; המחלקה לתקשורת, אוניברסיטת מיינץ ע"ש יוהנס גוטנברג, גרמניה (davidyos@bgu.ac.il).
הכתבים מבקשים להודות לד"ר מירי כהן־אחדות ולד"ר גילי הרטל על הערותיהן מאירות העיניים לגרסאות קודמות של מאמר זה.

מבוא

ביוני 2021 עלה לרשת האינסטגרם הפרופיל "תורנו" שפתח האקטיביסט עמרי פיינשטיין, כפלטפורמה לעדויות אנונימיות של חברי קהילת הלהט"ב על פגיעות מיניות שעברו. השם "תורנו" מרמז כי לאחר קמפיין #MeToo הפמיניסטי הגיע זמנה של קהילת הלהט"ב להתמודד עם הפגיעות המיניות בתוכה. ואכן, כמו בקמפיין הפמיניסטי, גם במקרה של המאבק הלהט"בי תקשורת המיינסטרים הצטרפה לגל המחאה שהחל ברשתות החברתיות. הצטרפות תקשורת המיינסטרים החלה עם שידור כתבתה של מיכל רבינוביץ' בערוץ הציבורי כאן 11 בנובמבר 2021. בכתבה נחשפו לראשונה בערוץ מרכזי בישראל האשמות קשות כלפי גל אוחובסקי, איש תקשורת בכיר ונשיא איגי, ארגון הנוער הגאה. אוחובסקי הואשם בפגיעה מינית מתמשכת בגברים בקהילת הלהט"ב. חשיפה זו הובילה לעדויות נגד שורה של חברים בקהילה הגאה שהם ידוענים ודמויות ציבוריות, דוגמת חבר מועצת עיריית תל אביב איתי פנקס־ארד, ואיש הטלוויזיה אסי עזר. כך הפך המאבק הלהט"בי בפגיעות מיניות לסוגיה הנמצאת על סדר היום של כלל הציבור בישראל.

תופעה חריגה זו, של אימוץ דפוסי מאבק פומבי בפגיעות מיניות (במקרה זה #MeToo) בתוך קהילה המאוימת בסטראוטיפיזציה והדרה בשל מיניותה, דורשת בחינה אמפירית ותאורטית. להט"בופוביה מתוארת בדרך כלל כפחד וסלידה מלהט"בים, אשר כרוכים בגילויים של דעות קדומות, אלימות ועמדות שליליות כלפי להט"בים (Dias & Coelho, 2022; Hartal & Geiger, 2022; Zebracki, 2017). להט"בופוביה נשענת על תפיסת המיניות הלהט"בית כסוטה (M'Baye, 2013), והיא מקיפה מגוון של גישות והתנהגויות שליליות כלפי יחסים מיניים בין בני אותו המין וכלפי אנשים המזדהים או נתפסים כלסביות, הומואים, ביסקסואלים או טרנסג'נדרים (Blumenfeld, 1992; Herek, 1986). לפיכך, מתן פומביות לפגיעות מיניות בידי אנשים המזוהים עם קהילת הלהט"ב עשויה לשרת להט"בופובים ולהוביל להגברת הלהט"בופוביה בציבור, מה שעלול ליצור "פאניקת מין" - בהלה לא פרופורציונלית של הציבור הרחב בהקשר המיני, המובילה ל"ציד מכשפות" ולפוריטניות מינית. היסטורית, "פאניקת מין" תורגמה למשטור יתר של פרקטיקות מיניות לא נורמטיביות או לא קונפורמיסטיות, במיוחד כלפי קהילת הלהט"ב (Rottenberg, 2019).

כמו כן, גם עצם אימוצו של מאבק הנשען על עקרונות פמיניסטיים אינו מובן מאליו. אומנם, טענה רווחת היא כי עמדות פמיניסטיות מילאו תפקיד חשוב במאבק הלהט"בי, בעיקר בשל מעורבותן של לסביות פמיניסטיות במאבק זה ובעקבות קבלת הרעיון הפמיניסטי כי "האישי הוא הפוליטי" (מגדל־פיקר, 2015), אך בה בעת המאבק

הפמיניסטי והמאבק הלהט"בי לשוויון מתנהלים כשני מאבקים בעלי מטרות נפרדות אשר עושים שימוש בפרקטיקות שונות (Dotan, 2015). יתרה מכך, נראה כי בעשורים האחרונים הקהילה הלהט"בית בישראל מאופיינת בתהליכי הומונורמטיביות (הרטל, 2015, 2022; Hartal & Sasson-Levy, 2016), הכוללים היטמעות של קהילת הלהט"ב וקבלת חוקי המשחק ההטרונורמטיביים כדרך ליצירת שוויון זכויות אזרחי (Kama, 2011). המונח "הטרונורמטיביות" מתייחס לסדר החברתי הקיים, הנשען על תפיסה חברתית הרואה מיניות הטרנסקסואלית כ"נורמלית" וראויה, ומכאן שסוגים אחרים של מיניות נתפסים כסוטים ולא ראויים (Warner, 1993). "הומונורמטיביות" מתייחסת לקבלה ולמימוש של ערכי ביתיות (נישואין, הולדה, שימור וחיוק של קשרי שארות) וצריכה (מוצרים, בילויים, מערכות יחסים וכדומה), ולפיכך מתארת פרקטיקות מיניות ניאו-ליברליות בקרב להט"ב (הרטל, 2022; Rubin, 2011; Duggan, 2002). האימוץ של פרקטיקות הומונורמטיביות כאמצעי הטמעה והתאמה עומד בניגוד למחאה חתרנית ועמדות ביקורתיות ביחס למדינה, אשר מאפיינות מאבקים פמיניסטיים. מחאת #MeToo, שפעלה להחזיר את הכוח לידיהן של נשים באמצעות עקיפת מוסדות המדינה ורשויות אכיפת החוק, ביטאה חוסר אמון בכוחם של מוסדות אלה לטפל כראוי בפגיעות מיניות בנשים (Cossman, 2021). אם כן, הבחירה של פעילים להט"בים לאמץ דפוסים של מאבק פמיניסטי עומדת בניגוד למגמות של היטמעות ומיינסטרימיזציה (Kama, 2011), ואף של נאמנות למדינה (הומולאומיות, להרחבה בנושא זה ראו: הרטל, 2022; Puar, 2007), המאפיינות רבים בקהילת הלהט"ב בעשורים האחרונים.

על מנת להבין את האופנים שבהם חלחל המאבק הפמיניסטי בפגיעות מיניות לקהילת הלהט"ב, מחקר זה מבקש לבחון את דפוסי השיח של הסיקור התקשורתי של עדויות על פגיעות מיניות מבעד לעדשת הזהות המינית והמגדרית. לפיכך שואל המחקר מהם המסגורים התקשורתיים שבאמצעותם מיוצגים פוגעים וקורבנות, נשים וגברים; ואיזו משמעות מוקנית למחאות #MeToo הפמיניסטית והלהט"בית באמצעות מסגורים תקשורתיים אלה. דרך השוואה בין הסיקור התקשורתי של שלושה מקרים שזכו לבולטות ציבורית וסוקרו בתקשורת המיינסטרים, נדון באופנים שבהם רעיונות שמבוססים על עקרונות ליברליים עוברים פרשנות ומסגור מחדש במרחבים אקטיביסטיים שונים ובזירות תקשורתיות מגוונות, ובדרכים שבהן מאבק אקטיביסטי מכונן שפה בהקשר של אלימות מינית ומגדרית.

סקירת ספרות

סיקור תקשורתי של פגיעות מיניות

טקסטים עיתונאיים מתפקדים כסוכני תרבות. הם מייצגים, מבנים ומשעתקים מציאות חברתית ומשקפים שינויים חברתיים, תוך הדהוד של סוגות תרבותיות נוספות (קליין, 2010; קמה, 2002). קבוצות של בעלי אינטרסים מקדמות אותם באמצעות השליטה שלהן על משאבי השיח, וביניהם השיח העיתונאי (Fiske, 1990; Van-Dijk, 2001). לכן השיח העיתונאי הוא כר פורה למאבקי כוח בין קבוצות חברתיות (Lukes, 1986), וטקסטים עיתונאיים משקפים את האי-שוויון החברתי באמצעות שימוש במסגור, בולטות והטרמה של שיחים שונים כחלק ממאבקי כוח חברתיים (Fairclough, 1995) ומעבודת גבולות פוליטית ואידאולוגית שנועדה לכוון את גבולות ה"נכון" וה"ראוי" לעומת מה שאינו כזה, ולכן יש להדירו מן השיח (Lamont & Molnar, 2002).

ניתן לדמות את אמצעי התקשורת ל"כיכר העיר", מרחב ציבורי פומבי שבו מתבצעות מגוון פרקטיקות שיחניות ופרפורמטיביות אשר משמשות להבניית מציאות חברתית. מאחר שמבנים חברתיים פטריארכליים עומדים בבסיס ההבניות החברתיות והתרבותיות, ייצוגים תקשורתיים של פגיעות מיניות הם מקרה מבחן חשוב להבנת השימוש בפרקטיקות תקשורתיות לשם הבניית הסדר החברתי. בשנים האחרונות חלה עלייה בייצוג התקשורתי של פגיעות מיניות (דיין גבאי, 2020; קורן, 2019), וייצוגים תקשורתיים, בעיקר של פרשות ציבוריות בעלות השלכות פוליטיות ובולטות תקשורתית (Hindest & Fileborn, 2019), מייצרים את הידע הציבורי בנוגע לתופעה (Weaver et al., 2000; Hersch & Moran, 2014) וכך מעצבים את דעת הקהל (David, 2000; Shamir & Shamir, 2022). לפיכך, ניתן לשער כי ייצוגים תקשורתיים משפיעים במידה רבה על הבניית השיח הציבורי בנושא פגיעות מיניות.

הסיקור התקשורתי והייצוגים של פגיעות מיניות ושל נפגעות ופוגעים מעצבים ומשמרים מיתוסים תרבותיים מיזוגיניים, שמרניים ופטריארכליים, אשר מובילים להאשמת הקורבן ולהפחתה באשמתו של התוקפן (בן עטר, דיין גבאי ויונס-אהרונאי, 2021; דיין גבאי, 2020; Simon & Morgan, 2018). ייצוגים מעוותים ומסולפים של פגיעות מיניות נותנים ביטוי למיתוסים תרבותיים, דוגמת ראיית הקורבן כאחראית באופן חלקי או מלא לאלימות שהופנתה כלפיה, מסגור האירוע כחריג וכסטייה מהנורמה והיותו תוצאה של תשוקה מינית בלתי נשלטת. ייצוגים אלו מתעלמים מנורמות חברתיות ותרבותיות המאפשרות תופעה זו, ומעדיפים סטראוטיפיזציה על פני הסתמכות על ידע מחקר-אקדמי, המאפשר הבנה של פגיעה מינית כמנגנון לשימור מבנים חברתיים ויחסי כוח (אלון-תירוש וברגר, 2019; להב, 2008). כך, נראה כי

אירועי פגיעה מינית ממוסגרים כאקראיים, תוך הימנעות מהצגת ההקשר הרחב, דיווח חלקי ונטייה למלודרמטיות וסנסציה (Hersch & Moran, 2014).

נוסף על כך, נראה כי במקרים רבים נפגעות פגיעה מינית מוצגות באופנים פשטניים המסתמכים על מאפיינים ארכיטיפיים - האישה המפתה או הכוחנית ושונאת הגברים, האחראית במישרין לפגיעה בה, או לחלופין כקורבן וכאחראית להתגונן מפני פגיעה מינית. העיסוק בנפגעת נעשה בעיקר בהקשר של אמינותה, אופייה, הרגלי המין שלה, תגובתה לפגיעה ובריאותה הנפשית כבסיס לאמון או אי-אמון בה ולרחמים כלפיה. השיחים התקשורתיים משמשים במקרים רבים לערעור אמינותן של המתלוננות מבלי שתינתן בולטות מספקת לתחושות בושה ואשמה והדחת האירוע (בן עטר, דיין גבאי ויונס־אהרוני, 2021; להב, 2008; McDonald & Charlesworth, 2013). בר־זמנית, נשים נדרשות להפסיק להתקרבן ולהתלונן. כך נוצר סטנדרט כפול: מחד גיסא נשים הן בראש ובראשונה קורבנות, ומאידך גיסא מצופה מהן להיות בעלות סוכנות, חזקות ועצמאיות, ולכן להימנע מלהתלונן ולהציג עצמן כקורבנות (Bay-cheng, 2015). יתרה מכך, נמצא כי כאשר נפגעות תקיפה מינית נהגו באופנים המעידים על כוח וסוכנות, הסיקור התקשורתי לא היה אוהד, שכן התנהגותן לא הלמה את דמות הקורבן הקלאסי (דיין גבאי, 2020). לעומת זאת, סיקור הפוגעים מדגיש את זכויותיהם, ולרוב מתמקד בגברים ידועים בלבד. כך נבצר מהציבור הרחב להבין כי תקיפות מיניות מתבצעות תדיר בידי גברים "רגילים", נורמטיביים, ולא דווקא מפורסמים. כלומר, הסיקור מתמקד באדם ולא בפגיעה, תוך התייחסות אד-הומינם לפוגע ולמאפיינים שהופכים אותו ואת מעשיו לתופעה חריגה, מה שמקשה על ראייה של פגיעות מיניות כתופעה חברתית רחבה הדורשת טיפול עומק. נוסף על כך, בדרך כלל התקשורת אינה מתייחסת למידת אמינותם של הפוגעים, בניגוד לעיסוק הנרחב באמינותן של נשים שנפגעו, ובעיקר בהיעדרה (אלון־תירוש וברגר, 2019; להב, 2008; Hersch & Moran, 2014). עם זאת, יש לציין כי כיום, בניגוד לעבר, הייצוגים של פגיעה מינית בישראל כוללים גם מאפיינים שדיין גבאי (2020) מכנה "פמיניסטיים", כלומר כאלה שמעודדים נשים להתלונן ומרתיעים גברים מלפגוע. לטענתה, העלייה ברגישות הסיקור התקשורתי של נפגעות עבירות מין היא תוצר של השיח המשפטי, אשר הבליט בפסק דין קצב את אשמת הפוגע ואחריותו ואת אי-אשמתן של הנפגעות.²

החפנה בסיקור התקשורתי בעקבות #MeToo

תנועת #MeToo הובילה לאחת מנקודות המפנה בסיקור התקשורתי של פגיעות מיניות. דרכה של התנועה החלה בשנת 2006, כאשר טראנה בורק, פעילה פמיניסטית אפריקנית-אמריקנית, יצרה את תג ההקבצה (האשטאג) לצורך העלאת מודעות

לתופעת האלימות המינית כלפי נערות ונשים מאוכלוסיות שוליים וקבוצות מיעוט בארצות הברית. הוא הפך ויראלי באוקטובר 2017, כאשר אליסה מילאנו, שחקנית הוליוודית לבנה, השתמשה בו ברשתות החברתיות כדי למחות נגד מעשיו של המפיק הארווי ויינסטין. תג ההקבצה התפשט והפך לגלל בין-לאומי שבמסגרתו נשים שעברו פגיעות מיניות סיפרו את סיפורן ותייגו עצמן כחלק מתנועת #MeToo (Adam & Booth, 2018). נראה כי האימוץ של #MeToo בידי כוכבות הוליוודיות ונשות תאגידים מצליחות הוא שהוביל לווריאציות ולסיקור התקשורתי הנרחב והאוהד של הקמפיין (Rottenberg, 2019). במובן זה נראה כי הסיקור התקשורתי של פגיעות מיניות היה ועודנו א־שוויוני, ונתון להשפעה של גזע, מוצא ומעמד, כפי שמדגים היטב המפנה בסיקור התנועה.

הסיקור של #MeToo בתקשורת המיינסטרים הגביר את החשיפה של הקמפיין מחוץ לרשתות החברתיות, העלה את עצימותו והפך אותו לבין-לאומי (De Benedictis et al., 2019; Starkey et al., 2019). בתקשורת המיינסטרים נבחנו היבטים שונים של סיפורים שנחשפו ברשתות החברתיות ואף נחשפו סיפורים חדשים. אולם נראה כי למרות העלייה בהיקף הסיקור של פגיעות מיניות, אופי הסיקור נותר מיוזוגני וסטראוטיפי, וכי השיח התקשורתי שניזון מהרשתות החברתיות ומקמפיין #MeToo עודו מתאפיין באותן הנחות יסוד. אם כן, דומה כי הסיקור של פגיעות מיניות נוטה גם כעת לדה־פוליטיזציה ולאינדיווידואליזם, מה שמתבטא בין השאר בסיקור מורחב של פגיעות מיניות בקרב ידועניות בדגש על נשים מפורסמות, לבנות ואמידות (De Benedictis et al., 2019). חלקים מהסיקור אף משמרים סטראוטיפים של נשים כזונות והיסטריות מחד גיסא וכקורבנות מאידך גיסא (Gravelin, Biernat & Baldwin, 2019; Gravelin, 2019; Starkey et al., 2019; Persson & Dhingra, 2022; Biernat & Bucher, 2019). כך, גם כאשר הסיקור התקשורתי מתייחס באהדה לנפגעות בעקבות #MeToo, הן מוצגות כחלשות וקורבנות, ואילו התוקפים מוצגים כגברים חזקים (Field et al., 2019).

פגיעות מיניות שאינן הטרנסקסואליות

אף ש־#MeToo היא תנועה פמיניסטית, המבוססת על התפיסה כי פגיעות מיניות הן חלק מדיכוי של נשים בידי גברים בחברות פטריארכליות ועל ההנחה כי יש צורך במרחבים תקשורתיים אלטרנטיביים שבהם יושמעו קולותיהן של נשים (לוינסטין ברקאי, 2020; Maas et al., 2018; Loney-Howes, 2018), בפועל גם גברים עשו שימוש ב־#MeToo כדי לחשוף פגיעות מיניות שעברו. שיח זה מערער על התפיסה הדיכוטומית גבריות־נשיות, המזהה גבריות כתוקפנות ונשיות כקורבנות (Javaid, 2017). הוא גם מערער על המיתוס שגברים תמיד חושקים במין ותמיד יכולים להתנגד לכפייה מינית

(Stermac et al., 2004), ועל התפיסה כי גברים שנפגעו מינית הם נשיים וחלשים (Du Mont et al., 2013). מגמה זו מצביעה על עלייה מסוימת בנכונות הציבורית להכיר בפגיעות מיניות שאינן הטרנססואליות (Russell & Oswald, 2016).

בעוד הספרות המחקרית עוסקת רבות בייצוגי פגיעות מיניות של גברים בנשים, ייצוגים של פגיעות מיניות שאינן הטרנססואליות כמעט ולא נחקרו. נכון למועד כתיבת שורות אלה, רק מחקרים מעטים עוסקים בייצוגים של הטרדה מינית בין גברים (McDonald & Charlesworth, 2013). מקדונלד וצ'רלסוורת' בחנו ייצוגים תקשורתיים של הטרדה מינית ומצאו כי ייצוגים אלה מבטאים אחד או יותר מארבעה סוגי שיח: הטרדה מינית כסטייה אינדיווידואלית, הטרדה מינית כבעיה מערכתית-מוסדית, הטרדה מינית כביטוי של אי-שוויון מגדרי והטרדה מינית כבעיה טכנו-משפטית. הן הראו כי שלושת הייצוגים שבדקו של הטרדה מינית בין גברים השתייכו לנרטיב של אי-שוויון מגדרי (McDonald & Charlesworth, 2013). עם זאת, נכון לכתיבת שורות אלו לא נמצאו מחקרים שעסקו בייצוגים תקשורתיים של הטרדה מינית בין נשים.

המחקר הנוכחי בוחן ייצוגים תקשורתיים של שלושה מקרי פגיעה מינית לאחר #MeToo: של גבר בנשים, של גבר בגברים ושל אישה באישה. זאת במטרה לענות על השאלה כיצד תקשורת המיינסטרים הישראלית ממסגרת פגיעות מיניות בקהילת הלהט"ב בהשוואה למסגור התקשורתי של פגיעות הטרנססואליות בעידן שלאחר #MeToo. שאלה נוספת שנבחנה היא איזו משמעות מוקנית למחאות #MeToo הפמיניסטית והלהט"בית באמצעות מסגורים אלה.

חנך המחקר

על מנת לענות על שאלות המחקר ערכנו ניתוח שיח ביקורתי של ידיעות, כתבות וטורי דעה שפורסמו בארבעה עיתונים יומיים מרכזיים, המשקפים מגוון רחב של עמדות וממלאים תפקיד מרכזי בשיח הציבורי בישראל: המהדורה הדיגיטלית של **הארץ**, הנתפס כעיתון האליטות המייצג את השמאל הפוליטי במדינה; המהדורה המודפסת של **ישראל היום**, עיתון יומי חנימי ופופולרי הנתפס כמייצג את הימין הפוליטי בישראל; וכן המהדורה המודפסת של **ידיעות אחרונות** והמהדורה הדיגיטלית של **וואלה** (כולל אתר Sheee מבית **וואלה**, הפונה לקהל נשי). שני העיתונים היומיים הכולטים במדינה, אשר נתפסים כמייצגים את המרכז הפוליטי (דיין גבאי, 2022; קמה, 2005; Baden & David, 2018). הבחירה להתייחס הן לעיתונים מודפסים והן לעיתונות דיגיטלית נבעה מהרצון להקיף מדגם מגוון ככל האפשר, ומהצורך להבין לאילו שיחים נחשף הציבור הרחב, גם בהינתן השונות בין צרכני דיגיטל לצרכני עיתונות מודפסת. הבחירה לכלול

בקורפוס המחקר לא רק ידיעות חדשותיות או כאלה שנכתבו בידי עיתונאים מן המניין אלא גם טורי דעה, שעניינם המקרים שיפורטו מיד, נובעת משני מניעים עיקריים. בהיבט הטכני, חלק מן המקרים זכו להתייחסות מצומצמת, ולפיכך הימנעות מניתוח טורי דעה עלולה הייתה לפגוע ביכולתנו לענות על שאלות המחקר. בהיבט התוכני, ניתוח שיח ביקורתי רואה כל בחירה של עיתונאים ועורכים ככזו המקדמת אינטרסים מסוימים באמצעות שליטה במשאב העיתונות (Fiske, 1990; Van-Dijk, 2001). לפיכך, בשאלות של יחסי כוח ואי-שוויון חברתי אנו מוצאים כי בחירתם של עורכים לכלול טורי דעה מסוימים בנושא זה או אחר היא בעלת חשיבות בדיוק כמו פרסום ידיעה או כתבה שנכתבה בידי עיתונאי.

הקורפוס שנאסף מקיף את מכלול הפרסומים בששת החודשים הראשונים לסיקורם של שלושה מקרי פגיעות מיניות, לאחר החשיפה הראשונית של כל אחד מהם באחד מכלי התקשורת. שלושת המקרים התפרסמו לאחר אוקטובר 2017, אז הפך #MeToo הפמיניסטי ויראלי ובין-לאומי. בחרנו לנתח שלושה מקרים שבהם הפגיעה הנדונה בוצעה בידי חבר/ה בכיר/ה בארגון הפועל לקידום ערכים ליברליים של זכויות אדם ושוויון מיני ומגדרי. חיבור זה מאפשר לחשוף שיח קונפליקטואלי יותר הן בתוך הארגון והן בשיח הציבורי ביחס לתופעה, וקיוונו כי כך נוכל להציג ניתוח עשיר, אשר מביא בחשבון לא רק את המקרה אלא גם את משמעויותיו לגבי עצם המאבק לקידום שוויון מיני ומגדרי, שכן כל הארגונים הם חלק ממאבק זה. לצורך איסוף הטקסטים נבחרו מילות מפתח שכללו את הביטוי #MeToo באנגלית ובעברית, וכן את המילים: להט"ב, פמיניזם, פגיעה מינית, הטרדה מינית, אלימות מינית. כמו כן, החיפוש אחר טקסטים הנוגעים לכל אחד מהמקרים כלל את שמות הפוגעות/ים והנפגעות/ים, וכן שמות של בכירות או בכירים בארגון שבו התרחשה הפגיעה. בסך הכול נותחו 99 טקסטים שענו על הקריטריונים להכללה במחקר. הניתוח התמקד בבחינת ההשפעות של תנועת #MeToo על הסיקור התקשורתי הן ביחס לפוגעים, לנפגעים ולאירוע עצמו, והן ביחס להתנהלות הארגונים שבמסגרתם התרחשה הפגיעה. מקרה אחד מייצג סיקור של פגיעה הטרנססקסואלית, מקרה נוסף מייצג סיקור פגיעה של גבר בגברים ומקרה שלישי מייצג סיקור פגיעה של אישה באישה. יש לציין כי לא מצאנו בתקופה זו כל סיקור של פגיעה מינית של נשים בגברים, ועל כן מקרים כאלה אינם כלולים בקורפוס המחקר.

מקרה 1 - סיקור פגיעה של גבר בנשים: נמרוד ברנע, חבר הנהלת מפלגת מרצ, הפועלת בין השאר לקידום זכויות נשים ומניעת אלימות מינית, הואשם בפגיעה מינית בחברות מפלגה. הסיקור בעיתונות היומית של הפגיעה ושל התנהלות המפלגה בעקבות חשיפתה החל רק בעקבות תחקיר ששוודר בתוכנית **המקור** ב־13 ביוני 2019,³ כמה שבועות לפני הפריימריז במפלגה, שעל ראשותה התמודדו תמר זנדברג, יו"ר מרצ דאז,

וניצן הורוביץ. במהלך ששת החודשים העוקבים נכתבו 23 טקסטים על המקרה: 17 **בהארץ**, ארבעה **בידיעות אחרונות**, אחד **בוואלה** ואחד **בישראל היום**.

מקרה 2 - סיקור פגיעה של גבר בגברים: ב־1 נובמבר 2021 שודרה במהדורת החדשות של הערוץ הציבורי **כאן 11** כתבת תחקיר שכללה עדויות לפגיעות מיניות של גל אוחובסקי בגברים שונים שהתרחשו לאורך שנים. אוחובסקי, בכיר בתעשיית התקשורת וממובילי המאבק הלהט"בי בישראל, כיהן בעת הפרסום כנשיא איגי, ארגון להעצמת בני נוער להט"בים.⁴ העיתונות היומית החלה לסקר את העדויות לאחר פרסום התחקיר. בהמשך הוגשו תלונות למשטרה נגד אוחובסקי, ולבסוף נסגר התיק נגדו בעילה של חוסר אשמה. מקרה זה נבחר בשל היותו הראשון שדווח בתקשורת המיינסטרים על פגיעה מינית של גבר בגברים, כחלק מ־#MeToo הלהט"בי בישראל. במהלך ששת החודשים לאחר שידור התחקיר פורסמו בעיתונים היומיים שאותם בחנו 67 טקסטים בנושא, מתוכם 34 **בידיעות אחרונות**, 15 **בוואלה**, 14 **בהארץ**, וארבעה **בישראל היום**.

מקרה 3 - סיקור פגיעה של אישה באישה: באפריל 2022 נחשף בציף אנונימי בטוויטר סיפורה של אישה צעירה שהתנדבה בעמותת כולן והייתה קורבן להטרדה מינית מצד מרגלית לנק, המנהלת שלה בעמותה (בעת הפרסום לנק כבר לא עבדה בעמותה אך עדיין התנדבה בה). כולן הייתה עמותה פמיניסטית שנאבקה בפגיעות מיניות, אשר פעילותה הופסקה בעקבות המקרה. סיפור הפגיעה הפך ויראלי ברשתות החברתיות, והנפגעת התראיינה בתוכנית **סדר יום** ברשת ב' ב־11 באפריל 2022. לאחר שידור הריאיון החלה העיתונות היומית לסקר את המקרה, ובמהלך ששת החודשים הבאים פורסמו תשעה טקסטים בנוגע לפרשה בעיתונים היומיים שאותם בחנו: ארבעה **בהארץ**, שלושה **בוואלה** ושניים **בידיעות אחרונות**. **בישראל היום** לא נמצא כל סיקור של הפרשה. עד כה, למיטב ידיעתנו, זהו המקרה היחיד שפורסם בתקשורת המיינסטרים ובו אישה מואשמת בפגיעה מינית באישה בוגרת אחרת.⁵

כמו בכל מחקר, גם במחקר זה יש מגבלות לבחירת המקרים. למרות השאיפה לבחור שלושה מקרים דומים ככל האפשר, ישנם מספר הבדלים מהותיים ביניהם, שייתכן כי יסבירו חלק מהממצאים. המקרה של גל אוחובסקי כולל שני היבטים שייתכן כי השפיעו על הסיקור המוגבר של הפרשה: היותו איש ציבור מוכר שהוא חלק משיח התרבות הפופולרית בישראל, ופתיחת חקירת משטרה בעניינו. לעומת זאת, שני המקרים האחרים אינם כוללים דמויות מוכרות ואלא בדמויות מוכרות בזירות שאליהן הן משתייכות - נמרוד ברנע בזירה הפוליטית-מפלגתית, ובעיקר בקרב אנשי ונשות מרצ, ומרגלית לנק בזירה האקטיביסטית, ובעיקר בקרב פעילות פמיניסטיות. לפיכך,

ומאחר שהמחקר מתמקד באופני הייצוג והסיקור ולא בהיקף הפרסומים, אנו סבורים כי להבדלים אלו השפעה מועטה על הממצאים.

כלי הניתוח שנבחר הוא ניתוח שיח ביקורתי, בשל התמקדותו בבחינת שינויים חברתיים-תרבותיים כפי שהם משתקפים בייצוגים תקשורתיים (קליין, 2010), ומתוך תפיסתו כגישה אקטיביסטית למחקר איכותני (דיין גבאי, 2022; Reynolds, 2018), המדגישה ממדים של אי-שוויון (Striwmom, 2017). הבחירה בניתוח שיח ביקורתי אפשרה חשיפה של משמעותיות גלויות וסמויות בטקסט העיתונאי, תוך התחקות אחר הממדים הפוליטיים והאידיאולוגיים של נרטיבים תרבותיים (Van-Dijk, 2001) והאופנים שבהם נרטיבים אלה משמרים היררכיות וסדרים חברתיים-מגדריים (Lazar, 2007). כך יכולנו להתחקות אחר ההבדלים בסיקור של פגיעות מיניות הטרנססקסואליות לעומת להט"ביות בעיתונות הזרם המרכזי בישראל, כמו גם לבחון הבדלים במסגור של שני מאבקים חברתיים בפגיעות מיניות - #MeToo "להט"בי ו-#MeToo הפמיניסטי.

ממצאים

פגיעה גברית: כשגברים הם פוגעים וקורבנות

פרשת אוחובסקי סוקרה באופן דומה בכלל העיתונים. הסיקור כולל התייחסות מפורשת לתפקידים הבכירים שמילא ולכוח ולהשפעה שהיו לו על המתלוננים. עדויות הקורבנות מובאות כלשונו, לעיתים תוך שימוש בציטוטים ישירים. לדוגמה: "יותר מחמש פעמים הוא ניסה להפוך אותי בכוח, אמרתי לו 'די, בוא נפסיק עם זה'. באופן מפתיע ומזעזע, הוא נתן לי כאפה בפנים. זה שיתק אותי" (סויסה, 2021). בחירה רטורית זו מבטאת אמון ומשדרת אמינות (כהן-אחדות, 2018), המחזקת גם באמצעות הדגש על כך שהתלונות אוששו בבדיקות פוליגרף של המתלוננים. ניתוח הסיקור של פרשת אוחובסקי מעלה כי גברים יכולים בהחלט להיתפס כקורבנות של אלימות מינית שהופנתה כלפיהם (לוינשטיין ברקאי, 2020).

דברי המתלוננים המובאים בכתבות כוללים תיאורים של התנהגות כוחנית ואלימה מצד אוחובסקי כעניין שבשגרה. כך למשל בכתבה שכותרתה מבוססת על ציטוט של מתלונן: "זה לא משהו חד-פעמי, הוא מתנהג בכוחנית". בגוף הכתבה מובאים ציטוטים המעידים על כוחניותו של אוחובסקי, למשל: "'הוא תיקשר כמו חיה', העיד אחד מהם [...] השני סיפר כי במהלך פגישה למטרות עבודה, אוחובסקי זינק עליו והתחיל לנשק אותו: 'ניסיתי להדוף אותו, הוא כפה עצמו עלי למרות התנגדותי'" (אלבו אלוש, סניור וגיל-עד, 2021).

בכתבות מופיעים תיאורים של אלימות מינית, פיזית ומילולית שהפעיל אוחובסקי על המתלוננים. אף על פי כן, תגובותיהם של אנשי ציבור ומקורבים לאוחובסקי נמנעות מהטלת דופי במתלוננים או מקבלת גרסתו של אוחובסקי, הטוען להיעדר אשמה. כך לדוגמה אמרה חברתו אורנה בנאי:

קשה לי. גל הוא חבר, אדם עם הרבה תכונות טובות ולא קל לי לחרוץ את דינו לחומרה. האינסטינקט שלי היה לחזק אותו. כי כשנפל עליך דבר כזה, ולא ברור לי אם נכון או לא, זו רעידת אדמה וליבי אתו. אם הוא לא היה חבר שלי הייתי עפה על זה מזמן. כחברה שלו עצוב לי עליו כמו על מי שנפגע (אברמוב ואוחנה, 2021).

שלל התגובות מצד חברים, מקורבים ואישי ציבור חושפות קושי לקבל את התלונות באופן גורף ואינן מוקיעות את אוחובסקי, אך גם נמנעות מביטול העדויות והאשמת הקורבנות. למעשה, גם מקורביו של אוחובסקי לא הכחישו את המיוחס לו ולא טענו כי התלונות אינן נכונות.

בשונה מסיקורים של פרשות דומות בעבר, הסיקור של פרשת אוחובסקי משקף הבנה של מנגנוני הכוח העומדים מאחורי פגיעה מינית. למשל, נעשית הקבלה בין השימוש במעמדו כדי להוציא בכוח להט"בים מפורסמים מהארון ובין ניצול מעמד זה לפגיעה מינית: "גל אוחובסקי, גנרל האאוטינג של ישראל, תמיד היה אלים כשזה התאים לו: חשיפת הטענות על תקיפות מיניות לכאורה מצד אוחובסקי מזכירות את האופן שבו הוציא אנשים מהארון בניגוד לרצונם. בשני המקרים מדובר באקט כוחני שרומס את הקורבן" (אנדרמן, 2021). מסגורים אלו מקבלים את ההמשגה הפמיניסטית של פגיעה מינית כאקט אלים שמטרתו הפגנה ומימוש של כוח, ולא כביטוי של תשוקה - בשונה מהסיקור והמסגור של פגיעות מיניות בעבר (להב, 2008; Hersch & Moran, 2014).

סיקור הפרשה מלמד שמנקודת המבט של עיתונות המיינסטרים גבר יכול למלא כל תפקיד - הן כפוגע והן כנפגע. כך עולה למשל מפרסומים שעסקו בקריאה של בכירים במשטרה ובממשלה להכיר בכך שפגיעה מינית יכולה להתרחש ללא תלות במין, מגדר או זהות מגדרית. אחת מכתבות אלה נושאת את הכותרת: "המשטרה על אוחובסקי: נפגעתם? בואו להתלונן", ובכותרת המשנה נכתב: "בעקבות תחקיר כאן 11 אמר השר בר-לב: 'פגיעה מינית היא פגיעה מינית, לא משנה מי התוקף'" (סויסה וסבן, 2021). שיתוף הפעולה של רשויות האכיפה וההתבטאויות המכילות כלפי הנפגעים מייצרות לכאורה תמונת עולם חדשה, שבה גברים יכולים להיות התוקפים גם כאשר זהותם המינית איננה הטרסקסואלית. במילים אחרות, גברים יכולים לתקוף גברים, ולפיכך גברים יכולים גם להיות קורבנות של תקיפה מינית.

הניתוח של סיקור התלונות כלפי אוחובסקי לא העלה ביטויי פקפוק או האשמה כלפי הקורבנות, למעט בתגובותיו שלו. גם בדיווחים על סגירת התיק נגדו במשטרה לא הובע אי-אמון במתלוננים. ממצאים אלה עומדים בניגוד לממצאי מחקרים על ייצוגים תקשורתיים פופולריים במקרים של פגיעה מינית בנשים, המתמקדים באשמת הקורבנות (להב, 2008; Gravelin, 2019; Gravelin, Biernat & Baldwin, 2019; Persson & Dhingra, 2022). סיקור המקרה בתקשורת המיינסטרים מציג את אוחובסקי כאשם האולטימטיבי, באופן שונה ממיטוס האנס כגבר זר ואלים שמחכה לקורבן בפניה חשוכה (נגבי, 2006). בנרטיב ההומופובי, שאתו מגלם אוחובסקי, דמות האשם נשענת על רעיון ההומוסקסואל הסוטה כגבר בעל כוח חברתי, כלכלי ופוליטי, המפעיל את כוחו על גברים אחרים, חלשים ממנו. כמו כן, נראה שבמקרה הזה הסיקור לא התמקד בהאשמת הקורבן, אך גם לא דן באחריות של איגי. כך לדוגמה, בידיעה שפורסמה ב**ישראל היום** בעקבות התפוצצות הפרשה, הובאה תגובת איגי בציטוט ישיר, ללא התייחסויות נוספות: "מ'איגי' נמסר בתגובה: 'אנו מקווים כי האירועים המתוארים בתחקיר יבוררו בהקדם. השנים האחרונות מביאות רוח חדשה של יצירת רשת ביטחון למתלוננות ולמתלוננים - והרוח הזו חייבת להיכנס גם לתוך הקהילה הגאה. כל מי שנושא תפקיד בארגון חייב לשמש לכך דוגמא'" (סויסה, 2021). ציטוט זה של תגובת הארגון חוזר בידיעות רבות. אולם מלבד זאת, כאמור, לא נערך דיון בכשלים שהובילו לכך שראש ארגון הנותן מענים לנוער להט"ב מואשם בפגיעות מיניות לאורך שנים כה רבות.

כשנשים נכנסות לתמונה: פגיעה מינית של נשים ובנשים

בשונה מפרשת אוחובסקי, הפגיעות המיניות במפלגת מרצ ובעמותת כולן זכו לסיקור מועט ושולי בעיתונות המיינסטרים. בעיתון **ישראל היום** אף כתבה לא עסקה במקרה הפגיעה המינית בעמותת כולן, ופורסמה רק ידיעה אחת שעסקה בניצול המיני במפלגת מרצ. אתר **וואלה** ועיתון **ידיעות אחרונות** סיקרו את הפרשות הללו בכמה כתבות בודדות. לעומתם, עיתון **הארץ** פרסם מספר גדול יותר של כתבות וטורי דעה בנוגע לשתי הפרשות: 17 על פרשת ברנע וארבע על פרשת כולן.

הבדל נוסף בין סיקור פרשת אוחובסקי לסיקור פרשות מרצ וכולן נוגע למידת האמון בנפגעים/ות ובפוגעים/ות. במקרה של אוחובסקי, הנפגעים זכו באמון והפוגע הוצג כאשם. זאת, בשונה מהמקרים שבהם היו מעורבות נשים. במקרה של פגיעה הטרנסקסואלית מוצג נמרוד ברנע, שהואשם כי הטריד נשים במפלגת מרצ, כקורבן האמיתי של הפרשה. למעשה, ההאשמות שהופנו נגדו הוצגו בתקשורת כהאשמות שווא. אומנם גם המתלוננת מוצגת כקורבן, אך לא קורבן של פגיעה מינית אלא של

מניפולציה נשית שגרמה לה להתלונן תלונת שווא. לעומת זאת, במקרה הפגיעה של אישה באישה שהתרחש בעמותת כולן אין עוררין על סיפורה של הנפגעת, אך הסיקור התקשורתי מטיל את האחריות והאשמה על הפגיעה בעיקר על העמותה ומי שעמדו בראשה, ואילו הדיון בפוגעת עצמה נותר חסר. לפיכך, בשני המקרים עולה מהסיקור התקשורתי כי האשמות והפוגעות הן בעיקר הנשים המובילות את הארגונים שבהם התרחשה הפגיעה, ולא מי שפגעו מינית.

במקרה של מרצ, מסגור הפרשה מבסס את חוסר התאמתה של תמר זנדברג לתפקיד יו"ר המפלגה. כך לדוגמה:

מן הסתם מישוהו העליל על נמרוד ברנע, שכן בוקר אחד נעצר על לא עוול בכפו. בעצם, הוא אפילו לא נעצר - אבל חייו בהחלט נעצרו [...] פלדמן האשימה את ברנע כי ניסה לגרום לה לקיים יחסי מין עם חבר שלו, הוא הכחיש. זו הייתה יריית הפתיחה לסאגה הזויה וקיצונית, עם הרבה האשמות להתערבות פוליטית, כולל הטחת האשמות שקריות ודורסניות מצדן של חברות כנסת במרצ, לרבות יושבת ראש המפלגה, תמר זנדברג. בסופו של דבר, פלדמן התנצלה בפני ברנע, כאשר היא מאשימה פעילות במרצ בהזדחנה לעדות שקר בצורה מניפולטיבית (סלונים, 2019).

הכותב מאשים את זנדברג בהתנהלות מניפולטיבית ושקרית ובניצול של אישה חלשה לשם העצמת כוחה הפוליטי, בעוד המתלוננת מתוארת כמי שהאשימה את ברנע בהאשמות שווא וחזרה בה, אך גם העבירה את האחריות על הפרסום לחברות הכנסת וזנדברג ורוזין. דוגמה נוספת ברוח זו ניתן לראות בקטע הבא:

זנדברג מנהלת, ביחד עם ח"כ מיכל רוזין, מסע צלב נגד כל מי שהוזכר בהקשר של צמד המלים "פגיעה מינית". די שמישהו או מישהי ילחשו באוזנה של אחת משתי חברות הכנסת שפלונני אלמוני חשוד בהתנהגות מינית שאינה לרוחם של הלוחשים, והן מבקשות את ראשו. חזקת החפות, הליך הוגן, סמכויות, בירור עובדות, הגדרות חוק - דבר מכל אלה אינו מפריע להן במסע הרדיפה הטהרני [...] לביבי יש הרבה מה ללמוד ממנה (קמיר, 2019).

הסיקור של תקשורת המיינסטרים מציג את הליך הטיפול בפגיעה כמהלך אסטרטגי פוליטי של זנדברג ורוזין לקראת הבחירות לראשות המפלגה, "תוך שהדיון ניטש בשאלת אחריותה של זנדברג אם לאו: התחקיר היה מצוין. אבל חוששני שלזנדברג נעשה עוול. [...] כשזה קורה אצלכם, אמרו לראשי מרצ, אתם משתיקים. עכשיו הטענות עברו היפוך: איך זה שהעזתם להתערב" (ימיני, 2019).

במקרה של הפגיעה בעמותת כולן, בעיתונים היומיים מתוארות הפגיעה והנפגעת, אך המקום המרכזי בסיקור מוקדש לדיון בהשלכות הפגיעה על המאבק הפמיניסטי ובהתנהלותה הפוגענית של העמותה - כלפי הנפגעת, כלפי נערות וכלפי ציבור

התומכות והתומכים, בהבדלים קטנים בין העיתונים. כך למשל: "נפגעת אונס שמתנדבת בעמותת 'כולן' שפועלת למיגור אלימות מינית, מאשימה מנהלת בכירה בהטרדה מינית בעבודה. העמותה הגיבה רק אחרי חמישה ימים, ומינתה בודקת פנימית שעובדת במקום, ועם המתלוננת נותקה כל תקשורת. 'מאמינות לך?'" (מערכת Sheee, 2022). הפיכת הקריאה "מאמינה לך", אשר מזוהה עם הארגון שבו התרחשה הפגיעה, לשאלה, משמשת כלי רטורי להדגשת הכשל בהתנהלות העמותה ומחדדת את הפער האירוני בין דרישות העמותה מהחברה ודרישותיה מעצמה (ויצמן, 2000). דוגמה נוספת לסיקור הפרשה נמצאת בקטע הבא:

זו אחת הביקורות שהופנתה בימים האחרונים כלפיה: היא נהפכה לנוער העובד והלומד מגדר, אף שכפי הנראה אין בה הכשרה מסודרת ומנגנון מפקח לעבודה עם קטינים. העובדה שלא הוגדרה ממונה על בירור תלונות על הטרדה מינית בארגון – שרשום כעמותה כחמש שנים – היא חלק מתפישה ש"אצלנו זה לא יקרה" (קם, 2022).

הסיקור התקשורתי של הפרשה מתמקד בהתנהלות העמותה, ניתוח הכשלים באופן פעולתה, סוגיות של יחסי כוח בין מנהלות לנעורות־אקטיביסטיות, וכן שימוש לא תקין שעשו מנהלות בכספי העמותה. ניתן להבין סיקור זה לאור מטרתה של העמותה – מיגור פגיעות מיניות. עם זאת, נראה כי מוקד הסיקור הוא התנהלות העמותה ביחס לחשיפה תוך הסטת המבט מעצם הפגיעה המינית, הפוגעת והנפגעת. רעיון זה בא לידי ביטוי גם במסגור פעילות העמותה ככזו שנידונה מראש לכישלון, כאשר פרשת הפגיעה המינית היא רק סממן לכך. לדוגמה:

"כולן" היא עמותת פמיניזם לבן מובהקת במהותה ובאופן התנהלותה לאורך השנים. וכמו השמאל הלבן בישראל בכללותו, היה צפוי שהיא תיתפס בשקרים ובצביעות בשעת מבחן, ותאבד את אחדת הציבור שלא מקבל פער בין מילים ומעשים. הטיפול הכושל באירוע ההטרדה הוא עדות לקלקלותו של הפמיניזם הלבן (כהן, 2022).

נראה כי מרגע שהפרשה הפכה לעניין ציבורי, סיקורה עסק בתחלואי הפמיניזם, השמאל ו־MeToo. הבחירה להתמקד בסוגיות אלו מעמעמת את העיסוק בשאלה המגדרית, וספציפית במשמעות של פגיעה מינית מצד אישה. כך, למרות ההתנגדות שעוררה הפרשה, ובפרט אמירתה המקוממת של יו"ר העמותה מורן נאור כי הפוגעת, מרגלית לנק, "אינה גבר פוגע ולא יכולנו לזרוק אותה מתחת לגלגלים" (אגר, 2022) – אמירה שיכולה הייתה להוביל לדיון חשוב במקומן של נשים כפוגעות מינית ובאופי הייחודי של פגיעות מיניות מצד נשים – הלכה למעשה נראה כי הייצוג בתקשורת היה חסר בהקשר זה.

אם כן, ניתוח הממצאים העלה כי מי שמסומנות בידי תקשורת המיינסטרים כפוגעות בשני המקרים שבהם הנפגעות הן נשים הם לאו דווקא מי שהאשמו בפגיעה מינית, אלא הנשים העומדות בראש הארגונים שבהם התרחשה הפגיעה.

בין ראוי לחוגזם: ייצוגים של מאבקים חברתיים

הממצאים מראים כי הסיקור התקשורתי מבחין בין תנועת #MeToo הפמיניסטית לזו הלהט"בית. #MeToo הלהט"בי זוכה לתמיכה וגיבוי מצד כלי התקשורת השונים, המציגים אותו כהכרחי, נחוץ וראוי. המסגור התקשורתי של פרשת אוחובסקי כולל עיסוק נרחב בחשיפת הפרשה ובטיפול בה כחלק בלתי נפרד מהמאבק של קהילת הלהט"ב בפגיעות מיניות. לדוגמה:

יש רק דבר אחד נכון לעשות ואין כאן מחד ומאידך - להגיד לקורבנות: מאמינים לכם. לגנות את התוקפן, ולהאמין לקורבן, לחזק ולחבק אותו. כל מה שפחות מזה הוא לא מוסרי, הוא מכאיב והוא אטום, מיושן ובומרי. הגיע הזמן שמהפכת #MeToo תגיע באיחור בלתי אופנתי גם לקהילה הגאה (יחימוביץ', 2021).

הבחירה לראות בפרשת אוחובסקי חלק מאימוץ #MeToo הפמיניסטי בידי קהילת הלהט"ב מאפשר לקרוא אותה כאירוע של פגיעה על רקע יחסי כוח, ולדרוש מאוהובסקי לפנות את מקומו כנשיא איגי וכדמות ציבורית, למרות שהתיק הפלילי נגדו נסגר. במקביל, בחירה זו מבליטה את הדילמות של קהילת הלהט"ב בעיסוק בפרשה:

החשש הגדול כעת הוא מעוד סטיגמה שתדרוף את הקהילה. "אין ספק שהורים היום מפחדים לשלוח את הילדים שלהם לארגון גאה כי יש בקהילה המון דפופילים", אומר נתנאל אזולאי, פעיל עבר של איגי שחווה הטרדה מינית בצעירותו [...] "לצערי זה קורה בכל מקום, לא רק בקהילה" (אברמוב ואוחנה, 2021).

הדיון בחששות של חברי הקהילה מנכיח את הצורך שלהם לשמור על מקומה ומעמדה, ובה בעת ממסגר את חשיבות המאבק ונותן לו משנה תוקף, מדגיש את האומץ שדורש המהלך ואת המחויבות של הקהילה לסטנדרטים חדשים של אתיקה ביחסי מין. כפי שאמר מושיק גלאמין:

כשהסיפורים על גל אוחובסקי יצאו, הדבר היחיד שהיה לי להגיד זה מה אתם מתפלאים? גם בתוכנו יש כאלה. זה לא מפתיע אותי שבקהילה יש דבר כזה. ככה זה גם בשאר הקהילות. רוצים שוויון? שוויון יש גם ברע, לא רק בטוב (איזק, 2022).

לפי דברים אלו, המשוואה פשוטה: המחיר שעל קהילת הלהט"ב לשלם עבור הכרה בזכויותיה הוא חלק מהפיכתה ל"כל-ישראלית". אמירה זו תואמת מחקרים הטוענים כי המאבק הלהט"בי בישראל נחל הצלחה רבתי, בין השאר בזכות אסטרטגיות של

היטמעות (Dotan, 2015; Kama, 2011). עם זאת, ההתמודדות עם הקונפליקט שיוצר המאבק ממוסגרת כעדות לחוזקה של הקהילה:

התחקיר הזה נתן אגרוף כואב הישר לבטן הרכה של הקהילה, אבל היא לא תקרוס ממנו. להפך. זה הרגע שבו חברי קהילת הלהט"ב"ק יכולים להרגיש חלק מ"הנורמליות הישראלית" מספיק בשביל להתלונן על אדם חזק שפגע בהם בלי לחשוש לחוסנה של הקהילה (סלונים, 2021).

במילים אחרות, כדי להרגיש "חלק מ'הנורמליות הישראלית'" על קהילת הלהט"ב לעבור תהליכים של הטמעה והתאמה, כחלק מתהליכי ההומונורמטיביות של העשורים האחרונים (הרטל, 2015, 2022; Hartal & Sasson-Levy, 2016). התמודדות זו אומנם מזכה את הקהילה בהצלחות בלתי מבוטלות, אך בה בעת היא משלמת עליה מחיר, בראש ובראשונה מכיוון שהיא חושפת את עצמה לניכור ולהט"בופוביה.

ביטוי רטורי נוסף לחשיבות המאבק הוא ההקבלה בין חשיפה של פגיעות מיניות לחשיפה של וירוס ה-HIV ומחלת האיידס: כפי שהמאבק במחלת האיידס דרש פומביות, למרות הסכנה של העצמת ההומופוביה, כך גם המאבק בפגיעות מיניות הכרחי לחיזוקה של קהילת הלהט"ב. כפי שאמר בריאיון פטריק לוי, לשעבר מנכ"ל הוועד למלחמה באיידס:

זה מחזיר אותי 33 שנה אחורה לנושא אחר שהיה טאבו, והוא ה-HIV. מבחינתי זה מאוד דומה. בוועד התרענו אז כמה פעמים בפני קברניטי הקהילה. ניסינו לשכנע אותם שצריך להתעורר, כי זה פוגע בקהילה והיא צריכה להגיב. מה שנאמר לנו, ואני זוכר את זה כמעט מילה במילה, הוא שהם לא רוצים להציף את הנושא משום שהקהילה סובלת מספיק מסטיגמות. היינו בהלם. אנשים צריכים למות כדי שיהיה מענה. לטמון את הראש בחול ולא לדבר לא פותר את הבעיות - זה מעצים אותן. במקרה של תקיפה מינית זה חמור, ויכול להגיע לעניין של חיים או מוות (פלג, 2021).

הקישור למאבקים היסטוריים חשובים ומשפיעים, לצד ההשוואה של אלימות מינית לוורוס מסכן חיים, מתקפים את חשיבותם של מהלכים פומביים נגד אלימות מינית ומחזקים את ההכרה בחשיבותו של המאבק הלהט"בי בפגיעות מיניות למרות סכנותיו. באופן זה, גם אלו שצידדו באוחובסקי וגם אלו שיצאו נגדו תמימי דעים לגבי חשיבותה של תנועת ה-MeToo# הלהט"בית.

לעומת הסיקור של פרשת אוחובסקי כחלק מתנועת ה-MeToo# הלהט"בית, שתי הפרשות האחרות מוסגרו כחלק מתוצרי מאבק ה-MeToo# הפמיניסטי. החשיפה של הפגיעה במרצ מוסגרה כך מכיוון שהפוגע היה גבר והנפגעות היו נשים, ההאשמות הועלו לאחר פרוץ ה-MeToo# ותגובת הציבור והמפלגה ביטאה לכאורה את רוחו.

החשיפה של הפגיעה המינית בעמותת כולן מוסגרה גם היא כחלק מתנועת #MeToo הפמיניסטית, אף שמדובר בפגיעה של אישה באישה. זאת, ככל הנראה, מאחר שכולן הייתה חלק מהמאבק הפמיניסטי בפגיעות מיניות. הסיקור התקשורתי התמקד במקרים אלה כביטוי להקצנה וחוסר רציונליות של התנועה הפמיניסטית בכלל ו-#MeToo בפרט. בעיתונים שונים המאבק הפמיניסטי זכה לנראות פחותה (ישראל היום), הוצג בצורה מאוזנת וניטרלית יותר מגדרית (ידיעות אחרונות), או תוך הדגשת פרטים טכניים והישענות על עדויות מרשתות חברתיות (וואלה). ממצא בולט היה כי הארץ, העיתון בעל המאפיינים הליברליים ביותר מבין הארבעה, סיקר את הנושא בהיקף נרחב וברזמנית יצא נגד תנועת #MeToo הפמיניסטית.

ככלל, הסיקור התקשורתי בהארץ של הפגיעות המיניות במרצ ובכולן נטה להציג טענות בדבר הסכנות שחדירת תנועת #MeToo לציבוריות הישראלית מציבה לכאורה בפני נשים וגברים גם יחד. הוא גם נטה להציג את המאבק כלא רציונלי, ואף מיותר, שכן הנשים המובילות אותו אינן מכירות בניצחונן, כפי שמעידה הכותרת "תנועת מי טו ניצחה, אבל היא ממשיכה להתנהג כאילו הקרב שלה רק התחיל":

פרויקט מיטו הצליח לשנות את הנורמות, וזה משמעותי כשלעצמו. אבל הישגיו הם לאו דווקא התחלה של דבר חדש [...] לכן לא מפתיע שחוגי מיטו ומגדר מידרדרים לאזורים ההזויים, כשהם מתאמצים לסחוט מהמהפכה עוד כמה חידושים רדיקליים אחרונים [...] השקיעה של תנועת מיטו ונגזרותיה מתבטאת קודם כל בהיסחפותה (או בהיסחפות הזרמים היותר רועשים שלה) אל הנימים הפורטיניים. העיסוק שלה באיסורים מיניים ובמשטור המשפחה והמין הפך לכפייתי [...] הגברים הם אשמים מיידים, עוד לפני שהמשפט התחיל, ולנשים מגיע בירור הוגן. זו האווירה שבה נוצרה הסיסמה המכוננת "אני מאמין/ה לה", שפירושה, בפשטות: "אני מאמינה לה באופן אוטומטי למרות שאני לא יודעת מה קרה" (רודנר, 2022).

ציטוט זה מבטא הסתייגות גורפת מתנועת #MeToo הפמיניסטית: לא רק שנשים המובילות את המאבק מוצגות כלא רציונליות, משום שאינן מכירות בהישגיהן וממשיכות להילחם שלא לצורך, גם המאבק שהן מנהלות הוא פוריטני, ממשטר ולא הוגן. כך, באמצעות מגוון כלים רטוריים, ובהם טורי דעה של נשים הידועות כפמיניסטיות ונתפסות כציבור הישראלי כמייצגות רעיונות פמיניסטיים, דוגמת אורית קמיר, נרי ליבנה, ענת קם ואריאנה מלמד, ממוסגרות שתי הפרשיות כפעמוני אזהרה לגבי תנועת #MeToo. לדוגמה, הטור שכותרתו "בשבוע שעבר נפל דבר במאבק הפמיניסטי בישראל", הטוען כי עמותת כולן היא "עמותה צנועה" אשר חרתה על דגלה אמון ללא סייג במתלוננות ומאבק תקיף בהאשמת הקורבן, אך בפועל גילתה כי:

לא כל כך פשוט ליישם את הדברים שהעמותה דורשת בתקיפות מכל ארגון אחר [...] שיעור חשוב נוסף הוא שתודעה פמיניסטית לא מגנה עלייך מהפיכה לקורבן לניצול,

ולא נותנת לך חסינות כמנצלת. וגם: שתקיפות והטרדות מיניות הן תוצאה של פערי כוחות מסוימים, שאפילו צעדת השרמוטות לא תמיד יכולה לפתור (קם, 2022).

העיסוק בחוסר העקביות בין מטרות העמותה ובין אופן התנהלותה משמש ליצירת הזרה בסיקור ה"אחר" (שוקרון-נגר, 2014), ובמקרה זה - המאבק הפמיניסטי. הקטנת העמותה באמצעות הכינוי "צנועה" מחד גיסא, לעומת השימוש בה, מאידך גיסא, כדי להסיק מסקנות לגבי המאבק הפמיניסטי כולו, לצד האירוניה העולה מהרמיזה שכולן התיימרה לפתור את סוגיית האלימות המינית בכללותה באמצעות צעדת השרמוטות (שמאחוריה עמדה העמותה), גם הם משמשים למתיחת ביקורת על הדרישות של תנועת #MeToo, בטענה שהן מרחיקות לכת. לפיכך, תפיסת העולם של עמותת כולן, כמייצגת של תנועת #MeToo, היא לא הפמיניזם ה"נכון" או ה"ראוי". הביקורת הנרחבת כלפי העמותה, שנוהלה בידי נשים, לאור חשיפת הפגיעה שהתרחשה בה, מהדהדת סטראוטיפים מגדריים הרואים בנשים יצורים מניפולטיביים, תככים ושקרנים, שאינם בוחלים בשום אמצעי להשגת מטרותיהם (להב, 2008; נגבי, 2006). נראה כי הסיקור התקשורתי של הפרשה חרג מגבולות המקרה הספציפי ועסק בפועל בדיון בגבולות הפמיניזם הראוי. במילים אחרות, אף שכולן היא עמותה קטנה יחסית בנוף הארגונים הפמיניסטיים בישראל, התנהלותה מוצגת כעדות לכישלונה של התנועה הפמיניסטית כולה.

באותו אופן, גם סיקור הפגיעה במרצ התמקד בסכנות הטמונות בתנועת #MeToo, שדרישותיה עלולות להיות בלתי סבירות וקיצוניות, ואף להעניק כוח פוליטי למי שאינה ראויה לו, כפי שעולה משתי כותרות: "במקרה הזה, קמפיין Metoo עבר את הגבול" (ליבנה, 2019) ו"התחקיר המושלם של רביב דרוקר חשף את הדורסנות אליה עלולה להיקלע 'מי טו'" (מלמד, 2019). נראה כי הסיקור האינטנסיבי של פרשות אלה מבנה קשר ישיר בין תנועת #MeToo ובין האשמות שלטענת מחברי הכתבות והטורים אינן לגיטימיות ויש להיאבק בהן, שכן הן מחבלות בפעילות של התנועה הפמיניסטית והשמאל הישראלי. נראה, אם כן, כי הייצוגים התקשורתיים של המאבק הפמיניסטי ושל תנועת #MeToo מבטאים חששות מפני שינוי הכללים ומפני מה שנתפס כהקצנה שעלולה לפגוע בגברים ונשים גם יחד. בהתאם לכך, הסיקור של פגיעות מיניות שמוסגרו כחלק מתנועת #MeToo הפמיניסטית התרכז בעבודת גבולות, הן ביחס למאבק הפמיניסטי והן ביחס לנשים המובילות אותו.

חסקנות ודין

מחקר זה בחן את דפוסי המסגור התקשורתי בסיקור עדויות לפגיעות מיניות מבעד לעדשת הזהות המינית והמגדרית. שאלנו מהם אופני המסגור התקשורתי של תוקפים וקורבנות בעלי זהות מינית הטרנסקסואלית ולהט"בית. באופן ספציפי התייחסנו למסגור התקשורתי של שלוש פרשות, האחת מציגה תפקידי מגדר סטראוטיפיים - גבר פוגע, אישה נפגעת - והאחרות מציגות תפקידי מגדר אנטי-סטראוטיפיים - גבר נפגע, אישה פוגעת. כמו כן שאלנו אילו תפקידים מילאו מסגורים אלה בקידום שוויון מיני ומגדרי והגנה על קורבנות של פגיעה מינית לאור הבולטות הציבורית של תנועות #MeToo הפמיניסטית והלהט"בית. מניתוח הממצאים עלה כי גברים שנפגעו מינית מגברים זוכים באמון וכי מוצג נרטיב תקשורתי חד וברור של פוגע-נפגע ואשם-קורבן. התוקף מוצג כאדם רב כוח (חומרי וסימבולי) וכאדם תוקפני ואלים בהקשרים שונים. פרשת הפגיעה המינית סוקרה ברגישות, הקורבנות זכו מחד גיסא באמון ובבמה להצגת הפגיעה שעברו, ומאידך גיסא לא הוצגו כאחראים על הפגיעה בהם או על מועד חשיפתה. הפגיעה עצמה תוארה כאקט אלים שכלל פגיעה מילולית וגופנית לצד אלימות מינית. במילים אחרות, סיקור הפגיעה של גבר (ידוען) בגברים היה שונה במובהק מסיקורים של פגיעה מינית בעבר (אלון-תירוש וברגר, 2019; בן עטר, דיין גבאי ויונס-אהרוני, 2021; דיין גבאי, 2020; להב, 2008; נגבי, 2006; Hersch; 2019; Field et al., 2019; Starkey et al., 2013; McDonald & Charlesworth, 2013; Moran, 2014), והתבסס על רבים מעקרונות התנועה הפמיניסטית ו־#MeToo (Cossman, 2021).

לעומת זאת, פגיעות מיניות של גבר באישה ושל אישה באישה אינן זוכות לאותו סיקור פמיניסטי ורגיש. בחינת הסיקור בשלושת מקרי המבחן מלמדת כי בעוד נשים זוכות לייצוג סטראוטיפי כקורבנות של אלימות מינית ושל אלימות פוליטית ומגדרית, גברים זוכים לייצוגים מגוונים כתוקפים וכקורבנות פגיעים. עם זאת, אף שנשים לא מוצגות כפוגעות מינית, הן מוצגות כבעלות כוח וכמי שמנצלות את השיח הפמיניסטי ואת המאבק בפגיעות מיניות על מנת לקדם את עצמן. במילים אחרות, נראה כי מיניות כוחנית המופעלת בידי אישה עדיין לא זוכה לייצוג רב, אם בגלל מיעוט המקרים הנחשפים בתקשורת ואם בשל תפיסת הפגיעות המיניות המדוברות כמצויות ברף התחתון של האלימות המינית (אלימות מילולית ורגשית בעיקר, מגע חלקי, ללא אלימות גופנית או מעשים מגונים). ייצוגים אלו מצטרפים לתפיסות סטראוטיפיות בנוגע לאלימות מינית, ובכך משמרים ומחזקים תפיסות מסורתיות לגבי היות הנשים קורבנות והגברים פוגעים. לפיכך הם מקשים על היכולת לתפוס אלימות מינית בין נשים, לשיים אותה ולפעול נגדה, כמו גם על היכולת לזהות אלימות מינית שאינה מתאימה לקטגוריות "אונס" ו"מעשים מגונים" ולהתקומם נגדה. במובן זה נראה

כי השיח ההטרסקסואלי והשיח הלהט"בי המאפיינים את הסיקור התקשורתי של פגיעות מיניות, כמו גם הייצוגים של הפגיעות, הנפגעות, הנפגעים, הפוגעות והפוגעים, משמרים מיתוסים תרבותיים מיוזוגיניים, שמרניים ופטריוארכליים (דיין גבאי, 2020).

הממצאים מצביעים על ההבחנות שנעשות בסיקור התקשורתי בין תנועת #MeToo הפמיניסטית לזו הלהט"בית. נראה כי #MeToo הלהט"בי זוכה לתמיכה וגיבוי נרחבים יותר מצד כלי התקשורת השונים, אשר מציגים אותו כצעד הכרחי, נחוץ וראוי. לעומתו, המאבק הפמיניסטי מוצג כזוה שאיבד את הרסן ויש לבחון אותו מחדש. ממצא בולט היה כי עיתון **הארץ** סיקר את הנושא בהיקף נרחב וברזמנית יצא נגד תנועת #MeToo הפמיניסטית. הבחירה של עיתון השמאל-מרכז הליברלי לעסוק בעבודת גבולות (Lamont & Molnar, 2002) באמצעות הבניה של שיח אידיאולוגי הקובע מה נכון ולא נכון, ראוי ולא ראוי למאבק הפמיניסטי ולתנועה הפמיניסטית, עשויה להצביע על מאבק הכוחות בין שמאל פמיניסטי רדיקלי לשמאל ליברלי שמרני, כאשר **הארץ** בוחר לצדד בפטרנליזם הליברלי ולהבליט אותו.

בחינת האופנים שבהם סוקרו ומוסגרו #MeToo הלהט"בי והפמיניסטי חושפת את המאבק על סדר היום החברתי והתקשורתי ואת הצורך בהצבעה על הסטראוטיפיזציה וההטיות הנוכחות בסיקור של אלימות מינית. מה שמוגדר בידי "תורנו" כ-#MeToo הלהט"בי, למעשה נתפס ומיוצג בעיקר כמאבק של גברים הומוסקסואלים, תוך התעלמות מלסביות, ביסקסואלים וטרנסג'נדרים, שאינם זוכים לייצוג דומה. במובן זה נראה כי הסיקור של המחאה הלהט"בית מתמקד במאבק חברתי של קבוצות חזקות מבחינה מעמדית ואתנית, ללא כל התייחסות לקבוצות חלשות. זאת בדומה למאבק הפמיניסטי בפגיעות מיניות, שנתקל בהתעלמות תקשורתית כל עוד מוסגר כמאבק של נשים מקבוצות שוליים, וזכה לסיקור נרחב רק לאחר שנשים לבנות מהמעמד הגבוה הצטרפו אליו. במילים אחרות, הסיקור התקשורתי של מאבקים חברתיים עודנו אי-שוויוני, כאשר מחד גיסא ההתעלמות מקהילות שוליים מפקירה אותן לגורלן, ומאידך גיסא הדומיננטיות התקשורתית של מאבקי העשירונים העליונים עשויה להניע תהליכי עומק של מודעות לזכויות והתעצבות נורמות חדשות להלכה ולמעשה. יתרה מזאת, העובדה כי הפגיעה של אישה באישה לא מוסגרת, ולו באופן חלקי, כחלק מהמאבק הלהט"בי, מראה כי בייצוגי המאבק בהקשריו הפמיניסטיים לעומת אלה הלהט"ביים מיטשטשת הקרבה בין המאבקים, כאשר אזכורים של #MeToo משמשים לערעור על הלגיטימיות של תנועות, מאבקים וארגונים פמיניסטיים.

נוסף על כך, נראה כי אימוץ התובנות הפמיניסטיות ביחס למאבק הלהט"בי ודחייתן ביחס למאבק הפמיניסטי חושף כיצד קבלת הנרטיב שלפיו יש לעודד גברים להתלונן

ולהשיג צדק ממי שפגע בהם, עלולה לשקף דווקא שיח פטריארכלי. כפי שטוענת הילה לוינשטיין-ברקאי (2020), מאחר שקורבנות גברית מערערת על תפיסת הגבריות כעלינה ושלטת, הניסיון לתמוך בגברים שנפגעו ולהחזיר את הצדק על כנו הוא במובן מסוים ניסיון להחזרת הסדר החברתי "הישן והטוב", שבו גברים אינם יכולים ואינם רשאים להיות קורבנות. לפיכך, לטענתנו יש צד שלילי לסיקור המאבק הלהט"בי בפגיעות מיניות בתקשורת המיינסטרים, שכן הוא מחזק סטראוטיפים קיימים. כמו כן, נראה כי סיקור זה משרת תהליכי עומק של הומונורמטיביות בקהילת הלהט"ב בישראל (הרטל, 2015, 2022; Hartal & Sasson-Levy, 2016), שכן הוא מאשרר את השוויון ללהט"ב כזכות שיש לרכוש דרך נרמול התנהגויות ופרקטיקות מיניות (Rubin, 2011). חלק מתהליכי נרמול המיניות הלהט"בית והפיכתה מ"סוטה" ל"ראויה" מגולם בשינוי שיחני המוקיע אלימות מינית ומסמן אותה כחריגה. מכאן שהשימוש ברעיונות פמיניסטיים לצורך המאבק הלהט"בי עבר מיינסטרימיזציה והפך משיח מתנגד וחתרני לשיח הממשטר מיניות "אחרת", או, כהגדרתה של קתרין רוטנברג, "פאניקת מין", המותמרת לשיטור יתר של פרקטיקות מיניות לא נורמטיביות (Rottenberg, 2019).

המחקר הנוכחי התמקד בייצוגים של #MeToo הלהט"בי והפמיניסטי בתקשורת המיינסטרים אך לא בתוך הקהילות עצמן. מחקרי המשך יידרשו לשאלת אופני התפיסה והמסגור של מאבקים אלה ברשתות חברתיות ובקרב חברי הקהילה, ארגוני הקהילה וקבוצות זהות שונות: לסביות, בסקסואלים וטרנסג'נדרים. מגבלה נוספת של מחקר זה נובעת מהיתרון הגדול שלו: הבחירה להתמקד בסנוניות הראשונות של פרשות פגיעה מינית בין נשים לנשים ובין גברים לגברים שזכו לסיקור תקשורתי בישראל. מאז נחשפו פרשות נוספות שגם עליהן יש לתת את הדעת. מחקרי המשך יוכלו לבחון את האופנים שבהם סוקרו פרשות פגיעות מיניות להט"ביות אלה ולרדת לעומק משמעויותיו של #MeToo הלהט"בי בישראל.

לסיכום, ההשוואה בין ייצוגים של פגיעות מיניות הטרנסקסואליות ולהט"ביות שסוקרו בעיתונות היומית בישראל מראה כי למרות השאיפה לשוויון מגדרי, המובילה את המאבק הפמיניסטי באלימות מינית, בפועל הסיקור בעת הנוכחית מעצים ממדים של אי-שוויון. ממדים אלה באים לידי ביטוי הן ביחס השונה לפוגעים גברים לעומת פוגעות נשים ולקורבנות גברים לעומת קורבנות נשים; הן במשמעויות המוקנות בסיקור למאבק הפמיניסטי בהשוואה למאבק הלהט"בי; והן בסיקור הרב של פגיעות מיניות קשות ואלימות, שמקבלות הד רב ונמצאות מחוץ לקונצנזוס, לעומת פגיעות מסוג הטרדה מילולית, מגע לא רצוי וסיטואציות מורכבות אחרות, אשר חשיפתן זוכה ללגיטימציה פחותה ולסיקור מועט בלבד. ייצוגים תקשורתיים אלה ממשיכים לשרת את האי-שוויון המגדרי והמיני בישראל.

הערות

- 1 <https://www.instagram.com/torenu.lgbt>
- 2 פסק דין קצב מתייחס להרשעתו של משה קצב, הנשיא השמיני של מדינת ישראל, בשורה של עבירות מין, ובראשן אונס, כלפי נשים שהיו כפופות לו במהלך שירותו כנבחר ציבור. הרשעה זו הובילה לגזר דין של שבע שנות מאסר בפועל, שנתיים מאסר על תנאי ופיצוי כספי לשתיים מהנפגעות.
- 3 עדויות על פגיעות מיניות בנשים נחשפו לראשונה עוד קודם לכן, ב-2 בינואר 2019, בתוכנית **סדר יום** עם קרן נויבר ברשת ב'.
- 4 מתוך אתר הארגון: <https://igy.org.il/אודות-מי-אנחנו/>
- 5 בשונה מכך, התקשורת היומית סיקרה ברציפות את המקרה של מלכה לייפר, שהיאשמה בפגיעה מינית בקטינות. אולם מקרה זה שונה מהותית, שכן מדובר בפדופיליה, ועל כן הוא לא נותח במסגרת מחקר זה.

רשימת המקורות

אברמוב, א' ואוחנה ל' (2021, 5 בנובמבר). גל שהוליד צונאמי. **ידיעות אחרונות**, המוסף לשבת, 18.

אגר, ד' (2022, 29) [Dganit Eger באפריל]. השיחה שקיימה היום עמותת כולן - כהן [סרטון].
Facebook. <https://www.facebook.com/dganite/posts/10160574639584467>

איזק, ר' (2022, 21 בינואר). "העליהם על יהודה נהרי הוא בגלל המעמד של אסי עזר. להגיד שהוא רודף פרסום ורוצה עוקבים? הזדעזעתי". **ידיעות אחרונות**, שבעה לילות, 10-11.

אלבז אלוש, ק', סניור, א' וגיל-עד ה' (2021, 3 בנובמבר). זה לא משהו חד-פעמי, הוא מתנהג בכוחניות. **ידיעות אחרונות**, 6.

אלון-תירוש, מ' וברגר, א' (2019). מי ניצל מינית את מי? מסגורן של הנערות בסיקור העיתונאי של פרשת "הזמר המפורסם והקטניות". **מגדר: כתב עת רב תחומי למגדר ופמיניזם**, 6, 1-33.

אנדרמן, נ' (2021, 2 בנובמבר). גל אוחובסקי, גנרל האאוטינג של ישראל, תמיד היה אלים כשזה התאים לו. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/gallery/opinion/2021-11-02/ty-article/.premium/0000017f-dbde-df9c-a17f-ffde5ba10000>

בן עטר, א', דיין גבאי, א' ויונס-אהרוני, ג' (2021). "הם משלנו" - סיקור תקשורת דינמי של אונס קבוצתי: מקרה איה נאפה. **קשר**, 57, 8-30.

דיין גבאי, א' (2020). איזה מין נשיא: פרשת משה קצב כנקודת מפנה בשיח התקשורת על עבירות מין בישראל. **מסגרות מדיה**, 19, 43-70.

דיין גבאי, א' (2022). זנות כזירה של אלימות: נקודת המבט של התקשורת. **מסגרות מדיה**, 22, 67-90.

הרטל, ג' (2015). **פוליטיקה של גאווה ובושה בפעילות להט"ב בישראל** [עבודה לשם קבלת תואר דוקטור]. אוניברסיטת בר-אילן.

הרטל, ג' (2022). הומולאומיות והפוליטיקה של תנועות להט"ב בישראל. **עיונים - כתב עת רב תחומי לחקר ישראל**, 36, 9-31.

יצמן, א' (2000). האירוניה בשיח החדשותי. בתוך: א' שורצולד, ע' אולשטיין וש' בלום-קולקה (עורכות), **ספר רפאל ניר: מחקרים בתקשורת, בבלשנות ובהוראת לשון** (עמ' 237-248). כרמל.

יחימוביץ', ש' (2021, 4 בנובמבר). הדרך היחידה לתיקון. **ידיעות אחרונות**, 2.

ימיני, ב"ד (2019, 19 ביוני). לשנות את הנורמות. **ידיעות אחרונות**, 25.

כהן, ל' (2022, 10 במאי). "כולן" קידמה פמיניזם לבן. טוב שהיא נכשלה. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/opinions/2022-05-10/ty-article-opinion/.premium/00000180-c72d-dcd5-a793-c7afba200000>

כהן-אחדות, מ' (2018). **ציטוטים כאסטרטגיה לדחיית מוסכמות חברתיות בכתיבה עברית של נשים במחצית השנייה של המאה ה-19** [עבודה לשם קבלת תואר דוקטור]. אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

להב, ה' (2008). **"מקרה מזעזע": סיקור תקשורתי של תקיפות מיניות בישראל**. מכון חיים הרצוג לתקשורת, חברה ופוליטיקה; אוניברסיטת תל אביב.

לוינשטיין ברקאי, ה' (2020). המגדר כן קובע? תמיכה חברתית בקורבנות-גברים של פגיעה מינית לעומת תמיכה בקורבנות-נשים ברשתות חברתיות בישראל. **מגמות, נה(2)**, 167-190.

ליבנה, נ' (2019, 20 ביוני). במקרה הזה, קמפיין MeToo עבר את הגבול. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/magazine/2019-06-20/ty-article/.premium/0000017f-e1a5-d7b2-a77f-e3a725cc0000>

מגדל-פיקר, מ' (2015). **כמשכוכית אחרי העדר: הדינאמיקה הדיסקורסיבית בעבודה המוסדית** [עבודה לשם קבלת תואר דוקטור]. האוניברסיטה העברית בירושלים.

מלמד, א' (2019, 14 ביוני). התחקיר המושלם של רביב דרוקר חשף את הדורסנות אליה עלולה להיקלע "מי טו". **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/gallery/television/tv-review/2019-06-14/ty-article/0000017f-e6f0-df5f-a17f-fff08100000>

מערכת (2022, 12 Sheee). מנהלת בעמותת "כולן" הפמיניסטית מואשמת בהטרדת מתנדבת שנאנסה. **וואלה**. <https://www.sheee.co.il/item/3500201>

נגבי, ע' (2006). **סיפורי אונס בבית המשפט: ניתוח נרטיבי של פסקי דין**. רסלינג.

סויסה, ע' (2021, 2 בנובמבר). טלטלה בקהילה: גל אוחובסקי התפרסם מ"איג"י. **ישראל היום**, 15.

סויסה, ע' וסבן, א' (2021, 3 בנובמבר). המשטרה על אוחובסקי: נפגעתם? בואו להתלונן. **ישראל היום**, 14.

סלונים, ע' (2019, 16 ביוני). ראשי מרצ עשו לינץ' ציבורי לאדם חף מפשע, אבל מי שלא בסדר זה דרוקר?! **וואלה**. <https://e.walla.co.il/item/3241950>

סלונים, ע' (2021, 2 בנובמבר). גל אוחובסקי תמיד חלם על תחקיר כזה, הוא פשוט לא חשב שהוא יהיה עליו. **וואלה**. <https://e.walla.co.il/item/3468808>

פלג, ב' (2021, 4 בנובמבר). "לקח לי שנים להבין, ועוד כמה שנים לדבר": גל המייטו הגיע לקהילה הגאה. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/news/education/2021-11-04/ty-article-magazine/.premium/0000017f-df86-d3ff-a7ff-ffa6639d0000>

קורן, א' (2019). דיווח על פשיעה בעיתונות הימית בישראל. **קשר**, 52, 111-123.

קליין, ע' (2010). ניתוח שיח ביקורתי של טקסט עיתונאי. בתוך: לאה קסן ומיכל קורומר נבו (עורכות), **ניתוח נתונים במחקר איכותני** (עמ' 230-253). אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

קס, ע' (2022, 13 באפריל). בשבוע שעבר נפל דבר במאבק הפמיניסטי בישראל. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/opinions/2022-04-13/ty-article-opinion/.premium/00000180-5bd9-dee0-afd6-7bdddaf40000>

קמה, ע' (2002). "אם שמים אותי על המסך, משמע אני קיים": דרכי התמודדות של הומואים עם הכחדתם הסמלית הנתפסת. **סוציולוגיה ישראלית**, 4(1), 143-191.

קמה, ע' (2005). "חטיבה אנושית אחת, עם ישראל אחד": על כינון זהויות קיבוציות במכתבים למערכת "הארץ". מכון חיים הרצוג לתקשורת, חברה ופוליטיקה; אוניברסיטת תל אביב.

קמיר, א' (2019, 9 במאי). תמר זנדברג צריכה להתפטר. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/opinions/2019-05-09/ty-article-opinion/.premium/0000017f-db66-d3ff-a7ff-fbe6f6180000>

רודר, ע' (2022, 21 בספטמבר). תנועת מיִטו ניצחה, אבל היא ממשיכה להתנהג כאילו הקרב שלה רק התחיל. **הארץ**. <https://www.haaretz.co.il/magazine/the-edge/2022-09-21/ty-article/.highlight/00000183-5f80-d8a3-a1ff-5fe609a30000>

שוקרון-נגר, פ' (2014). אמצעים תחביריים להבניית פרדוקסים מסוג הפרת ציפיות. **לשוננו - כתב עת לחקר הלשון העברית והתחומים הסמוכים לה**, 76(2-1), 201-222.

Baden, C., & David, Y. (2018). On resonance: A study of culture-dependent reinterpretations of extremist violence in Israeli media discourse. *Media, Culture and Society*, 40(4), 514–534.

Bay-Cheng, L. Y. (2015). The agency line: A neoliberal metric for appraising young women's sexuality. *Sex Roles*, 73, 279–291.

Blumenfeld, W. J. (1992). *Homophobia: How we all pay the price*. Beacon Press.

Cosman, B. (2021). *The new sex wars: Sexual harm in the #MeToo era*. New York University Press.

David, Y. (2022). Public opinion, media and activism: The differentiating role of media use and perceptions of public opinion on political behaviour. *Social Movement Studies*, 21(3), 334–354.

De Benedictis, S., Orgad, S., & Rottenberg, C. (2019). #MeToo, popular feminism and the news: A content analysis of UK newspaper coverage. *European Journal of Cultural Studies*, 22(5–6), 718–738.

Dias, T. B., & Coelho, F. M. (2022). Reconciling the relationship between Christian churches and lesbian, gay, bisexual, transgender and intersex+ people: The Letter of São Paulo as a counter hegemonic discourse in times of religious conservativisms. *Feminist Theology*, 30(2), 197–209.

- Dotan, Y. (2015). The boundaries of social transformation through litigation: Women's and LGBT rights in Israel, 1970–2010. *Israel Law Review*, 48(1), 3–38.
- Duggan, L. (2002). The new homonormativity: The sexual politics of neoliberalism. In R. Castronovo & D. Nelson (Eds.), *Materializing democracy: Toward a revitalized cultural politics* (pp. 175–194). Duke University Press.
- Du Mont, J., Macdonald, S., White, M., & Turner, L. (2013). Male victims of adult sexual assault: A descriptive study of survivors' use of sexual assault treatment services. *Journal of Interpersonal Violence*, 28, 2676–2694.
- Fairclough, N. M. (1995). *Critical discourse analysis*. Longman.
- Field, A., Bhat, G., & Tsvetkov, Y. (2019). Contextual affective analysis: A case study of people portrayals in online #MeToo stories. *Proceedings of the 13th International Conference on Web and Social Media, ICWSM 2019*, pp. 158–169.
- Fiske, J. (1990). *Introduction to communication studies*. Routledge.
- Gravelin, C. R., Biernat, M., & Baldwin, M. (2019). The impact of power and powerlessness on blaming the victim of sexual assault. *Group Processes & Intergroup Relations*, 22(1), 98–115.
- Gravelin, C. R., Biernat, M., & Bucher, C. E. (2019). Blaming the victim of acquaintance rape: Individual, situational, and sociocultural factors. *Frontiers in Psychology*, 9, 2422. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02422>
- Hartal, G., & Geiger, S. (2022). Oriented sexual subjectivity: Lesbian, bisexual and transgender women's sexual subjectivity in Israeli rural space and periphery. *Gender, Place & Culture*, 1–18.
- Hartal, G., & Sasson-Levy, O. (2016). Being [in] the center: Sexual citizenship and homonationalism at Tel Aviv's Gay-Center. *Sexualities*, 20(5–6), 738–761.
- Herek, G. M. (1986). The social psychology of homophobia: Toward a practical theory. *Review of Law and Social Change*, XIV, 923–934.
- Hersch, J., & Moran, B. (2014). He said, she said, let's hear what the data say: Sexual harassment in the media, courts, EEOC, and social science. *Kentucky Law Journal*, 101(4), 753–788.
- Hindest, S., & Fileborn, B. (2019). “Girl power gone wrong”: #MeToo, Aziz Ansari, and media reporting of (grey area) sexual violence. *Feminist Media Studies*, 19, 639–656. <https://doi.org/10.1080/14680777.2019.1606843>

- Javaid, A. (2017). *Male rape, masculinities, and sexualities: Understanding, policing, and overcoming male sexual victimization*. Palgrave Macmillan.
- Kama, A. (2011). Parading pridefully into the mainstream: Gay & lesbian immersion in the civil core. In G. Ben-Porat & B. Turner (Eds.), *The contradictions of Israeli citizenship: Land, religion and state* (pp. 180–202). Routledge.
- Lamont, M., & Molnar, V. (2002). The study of boundaries in the social sciences. *The Annual Review of Sociology*, 28, 167–195.
- Lazar, M. M. (2007). Feminist critical discourse analysis: Articulating a feminist discourse praxis. *Critical Discourse Studies*, 4(2), 141–164.
- Loney-Howes, R. (2018). Shifting the rape script: “Coming out” online as rape. *Frontiers: A Journal of Women’s Studies*, 39(2), 26–57.
- Lukes, S. (1986). *Power*. Blackwell.
- Maas, M. K., McCauley, H. L., Bonomi, A. E., & Leija, G. (2018). “I was grabbed by my pussy and its #NotOkay”: A Twitter backlash against Donald Trump’s degrading commentary. *Violence Against Women*, 24(4), 1739–1750.
- M’Baye, B. (2013). The origins of Senegalese homophobia: Discourses on homosexuals and transgender people in colonial and postcolonial Senegal. *African Studies Review*, 56(2), 109–128.
- McDonald, P., & Charlesworth, S. (2013). Framing sexual harassment through media representations. *Women’s Studies International Forum*, 37, 95–103.
- Persson, S., & Dhingra, K. (2022). Attributions of blame in stranger and acquaintance rape: A multilevel meta-analysis and systematic review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 23(3), 795–809.
- Reynolds, C. (2018). Building theory from media ideology: Coding for power in journalistic discourse. *Journal of Communication Inquiry*, 43(1), 47–69.
- Puar, J. K. (2007). *Terrorist assemblages: Homonationalism in queer times*. Duke University Press.
- Rottenberg, C. (2019). #MeToo and the prospects of political change. *Soundings*, 71, 40–49.
- Rubin, G. S. (2011). *Deviations*. Duke University Press.
- Russell, B. L., & Oswald, D. (2016). When sexism cuts both ways: Predictors of tolerance of sexual harassment of men. *Men and Masculinities*, 19, 524–544.

- Shamir, J., & Shamir, M. (2000). *The anatomy of public opinion*. University of Michigan Press.
- Simon, M., & Morgan, J. (2018). Changing media coverage of violence against women: changing sourcing practices? *Journalism Studies*, 19(8), 1202–1217.
- Starkey, J. C., Koerber, A., Sternadori, M., & Pitchford, B. (2019). #MeToo goes global: Media framing of silence breakers in four national settings. *Journal of Communication Inquiry*, 43(4), 437–461.
- Stermac, L., Del Bove, G., & Addison, M. (2004). Stranger and acquaintance sexual assault of adult males. *Journal of Interpersonal Violence*, 19, 901–915.
- Swirimon, L., & Zilli, P. J. (2017). Applying critical discourse analysis as a conceptual framework for investigating gender stereotypes in political media discourse. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 38(2), 136–142.
- Van-Dijk, T. A. (2001). Critical discourse analysis. In D. Schiffrin, D. Tannen & H. Hamilton (Eds.), *The handbook of discourse analysis* (pp. 352–359). Blackwell.
- Warner, M. (1993). Introduction: Fear of a queer planet. In M. Warner (Ed.), *Fear of a queer planet: Queer politics and social theory* (pp. vii–xxx). University of Minnesota press.
- Weaver, C., Carter, C., & Stanko, E. (2000). The female body at risk: Media, sexual violence and the gendering of public environments. In S. Allan, B. Adam & C. Carter (Eds.), *Environmental risks and the media* (pp. 171–183). Routledge.
- Zebracki, M. (2017). Homomonument as queer micropublic: An emotional geography of sexual citizenship. *Tijdschrift voor economische en sociale geografie*, 108(3), 345–355. <https://doi.org/10.1111/tesg.12190>